

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Josefa Baxy a JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobce: **Mgr. V. N.**, zastoupen JUDr. Davidem Novákem, Ph.D., advokátem se sídlem Na Okraji 439/44, Praha 6, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 6. 2020, č. j. 21860/20/5100-41451-712241, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 9. 2021, č. j. 25 Af 100/2020 - 29,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalovaný **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovaný **je povinen** uhradit žalobci k rukám jeho zástupce JUDr. Davida Nováka, Ph.D., advokáta se sídlem Na Okraji 439/44, Praha 6, na náhradě nákladů řízení částku ve výši 4.114 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Předmětem sporu v nyní projednávané věci je výklad § 3 odst. 1 vyhlášky č. 382/2010 Sb., o náhradě ušlého výdělku a náhradě hotových výdajů při správě daní, konkrétně zodpovězení otázky, zda osobě samostatně výdělečně činné náleží v případě podání svědecké výpovědi v daňovém řízení náhrada ušlého výdělku toliko za dobu trvání svědecké výpovědi, nebo i za dobu strávenou na cestě ke správci daně a zpět.

[2] Finanční úřad pro Moravskoslezský kraj přiznal žalobci rozhodnutím ze dne 2. 10. 2019, č. j. 3520849/19/3207-61563-804739, svědečné ve výši 697,74 Kč. V odvolacím řízení žalovaný prvostupňové rozhodnutí změnil rozhodnutím ze dne 4. 6. 2020, č. j. 21860/20/5100-41451-712241 (dále jen „napadené rozhodnutí“), tak, že celkovou výši svědečného snížil na částku 684,48 Kč.

[3] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného správní žalobu, již Krajský soud v Ostravě (dále jen „krajský soud“) vyhověl, v záhlaví specifikovaným rozsudkem napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

[4] Ke sporné otázce, zda žalobci náleží náhrada ušlého výdělku i za dobu strávenou na cestě ke správci daně a zpět, kterou byl nucen absolvovat v souvislosti s podáním svědecké výpovědi, soud odkázal na relevantní právní úpravu. Uvedl, že vyhláška č. 382/2010 Sb. stanoví pro posuzování doby, za níž se poskytuje náhrada ušlého výdělku, odlišné parametry v případě zaměstnaných osob a osob samostatně výdělečně činných. To však ještě neznamená, že by osobám samostatně výdělečně činným náležela náhrada (na rozdíl od zaměstnanců) toliko za dobu trvání svědecké výpovědi.

[5] Soud dovodil, že hlavním smyslem § 107 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, je kompenzovat třetí osobě výpadek příjmu, který jí vznikl v souvislosti s účastí na daňovém řízení, a to bez ohledu na zdroj tohoto příjmu. Výklad žalovaného, že účastí na řízení lze pro účely citované vyhlášky považovat pouze dobu od zahájení do skončení úkonu, shledal soud rozporným s účelem dotčených ustanovení. Současně by v jeho důsledku docházelo k diskriminaci osob samostatně výdělečně činných, kterým by nebylo možné nahradit výdělek za dobu, kdy fakticky nemohou vykonávat svou činnost (např. po dobu cesty ke správci daně a zpět).

[6] Soud nepřisvědčil ani argumentu žalovaného, že u osob samostatně výdělečně činných nelze dobu, po níž nemohly činnost vykonávat, objektivně zjistit. Poukázal na možnost využití jízdních dokladů ve spojení s jízdním řádem, popřípadě dostupných informací o době trvání cesty z výchozího bodu ke správci daně. Pro úplnost provedl soud srovnání s úpravou obsaženou v zákoně č. 500/2004 Sb., správní řád, který neomezuje poskytnutí náhrady pouze na dobu provedení úkonu.

II. Obsah kasační stížnosti

[7] Proti rozsudku krajského soudu podal žalovaný (stěžovatel) kasační stížnost z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

[8] Domnívá se, že si krajský soud počínal v rozporu s právními předpisy, neboť dotvořil obsah § 3 odst. 2 [správně odst. 1 – pozn. NSS] vyhlášky č. 382/2010 Sb. Text vyhlášky je jasný a nepřipouští dvojí výklad. Současně se nejedná ani o mezeru v právu. Správce daně je povinen postupovat v souladu se zákony i podzákonými právními předpisy. Nelze mu klást k tíži, že zákonodárce stanovil odlišný způsob výpočtu náhrady ušlého výdělku u zaměstnanců a osob samostatně výdělečně činných, což je ostatně

pokračování

logickým důsledkem jiného způsobu evidence a rozvržení pracovní doby u těchto subjektů.

[9] Podstatou zákazu diskriminace je, že se stejnými má být zacházeno stejně a s nestejnými nesterjně (srov. nálezn Ústavního soudu ze dne 20. 11. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 50/06). Postavení zaměstnance a osoby samostatně výdělečně činné není stejné, a proto nelze *a priori* dovozovat, že odlišný způsob stanovení ušlého výdělku ve vyhlášce je diskriminační. Stěžovatel odkazuje na usnesení Ústavního soudu ze dne 7. 12. 2016, sp. zn. IV. ÚS 394/16, v němž (*obiter dictum*) uvedl, že poskytnutí svědecké výpovědi je občanská povinnost, nikoliv činnost provozovaná za účelem dosažení zisku. Ústava České republiky ani Listina základních práv a svobod právo na svědecké nezaručují, je proto plně na úvaze zákonodárce, jakou metodu pro výpočet svědeckého zvolí.

[10] Pokud by stěžovatel posuzoval účast na jednání u osob samostatně výdělečně činných optikou krajského soudu, vznikla by neuchopitelná situace. Není totiž zřejmé, jak by určil okamžik započetí cesty ke správci daně. Z tohoto důvodu zákonodárce vázal výpočet náhrady ušlého výdělku na objektivní kritérium zjistitelné např. z protokolu o jednání.

[11] Argumentaci krajského soudu správním řádem a příslušnou prováděcí vyhláškou považuje stěžovatel za nepřijatelnou, neboť uvedené předpisy se při správě daní nepoužijí. Je na zákonodárci, jak koncipuje náhradu ušlého výdělku v různých oblastech práva.

[12] Stěžovatel proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalobce

[13] Žalobce ve vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že krajský soud správně vyložil sporný pojem „účast na řízení“. Mezi stěžovatelem a žalobcem se jedná o principiální spor, jehož řešení může mít zásadní vliv na sjednocení rozhodovací praxe správců daně při přiznávání svědeckého.

[14] Dle mínění žalobce nedošlo ze strany soudu k dotváření práva, ale pouze k výkladu § 3 odst. 1 vyhlášky č. 382/2010 Sb. Již z jazykového výkladu citovaného ustanovení je patrné, že jako „účast na řízení“ je třeba chápat veškerý čas strávený účastí na úkonu, k němuž je svědek předvolán, včetně času stráveného na cestě do místa úkonu a zpět. Pokud by svědek do místa úkonu necestoval, mohl by v této době vykonávat výdělečnou činnost a dosahovat zisku. Žalobce odkazuje na postup soudů v civilním řízení, které běžně přiznávají svědkům svědecké i za dobu strávenou na cestě k soudu. Neexistuje přitom žádný důvod, pro který by bylo možné činit mezi jednotlivými druhy řízení rozdíly. Žalobce nečiní sporným, že institut svědeckého nemá sloužit k obohacování, na druhou stranu je však evidentně úmyslem zákonodárce kompenzovat svědkům veškeré ztráty, které utrpěly v souvislosti s účastí na úkonu.

[15] Žalobce dále uvádí, že argumentace soudu srovnáním s úpravou obsaženou ve správním řádu byla pouze podpurná. Zásadní je, že neexistuje žádný důvod

pro odchylný výklad vyhlášky č. 382/2010 Sb. (pojmu „účast na řízení“) ve vztahu k zaměstnancům a osobám samostatně výdělečně činným. Postup stěžovatele tedy nenachází oporu v žádném právním předpise.

[16] Výklad předestřený krajským soudem stěžovatele nestaví před žádnou neřešitelnou situaci, neboť odpověď na otázku, jak dlouho trvá cesta z jednoho místa do druhého, je notorií. Tím spíše v současné době, kdy lze k propočtu využít internetových map, speciálních programů či aplikací.

[17] Žalobce proto navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

IV. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[18] Nejvyšší správní soud posuzoval splnění podmínek řízení, přičemž shledal, že kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou a jedná se o kasační stížnost, která je ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná. Důvodnost kasační stížnosti posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, současně zkoumal, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by byl nucen přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[19] Kasační stížnost není důvodná.

[20] Mezi účastníky řízení není sporu o tom, že žalobce podal u správce daně svědeckou výpověď, za což mu náleží svědečné. Shoda však nepanuje ohledně otázky celkové výše svědečného, neboť žalovaný zastává názor, že u osob samostatně výdělečně činných (na rozdíl od zaměstnanců) se náhrada ušlého výdělku poskytuje toliko za dobu trvání samotného úkonu (podání svědecké výpovědi), nikoliv za dobu strávenou na cestě ke správci daně a zpět. Sporným je tak především výklad dotčených ustanovení prováděcí vyhlášky k daňovému řádu.

[21] Podle § 107 odst. 2 daňového řádu, „[p]okud se na výzvu správce daně zúčastní řízení třetí osoba, náleží jí náhrada účelně vynaložených hotových výdajů a ušlého výdělku, nestanoví-li jiný právní předpis jinak; to platí i pro náklady vzniklé při vyhledávací činnosti. Jde-li o právnickou osobu, náleží jí úhrada účelně vynaložených nákladů, zejména hotových výdajů a mzdových prostředků.“

[22] Podle § 107 odst. 8 daňového řádu „[r]ozsah, ve kterém jsou hrazeny hotové výdaje, s výjimkou výdajů podle odstavce 7, a náhrada ušlého výdělku, a postup při jejich stanovení a úhradě stanoví Ministerstvo financí vyhláškou.“

[23] Podle § 2 odst. 1 vyhlášky č. 382/2010 Sb., „[n]áhradu ušlého výdělku tvoří částka vypočtená tak, že se průměrný hrubý hodinový výdělek, vynásobí počtem započatých hodin z pracovní doby, kdy oprávněná osoba nevykonávala práci z důvodu účasti na řízení nebo jiném postupu při správě daní; od takto vypočtené částky se odečte případná výše hrubého výdělku poskytnutá zaměstnavatelem za dobu nepřítomnosti.“

pokračování

[24] Podle § 3 odst. 1 citované vyhlášky „[n]áhradu ušlého výdělku oprávněné osoby, která nespĺňuje podmínky podle § 2, avšak je výdělečně činná a účast na řízení nebo jiném postupu při správě daní jí bránila ve výkonu této činnosti, za každou započatou hodinu její účasti na řízení nebo jiném postupu při správě daní tvoří částka vypočtená ze základu pro výpočet náhrady ušlého výdělku děleného počtem pracovních hodin připadajících na kalendářní rok při čtyřicetihodinové týdenní pracovní době.“

[25] Krajský soud dospěl v přezkoumávaném rozsudku k závěru, že pod pojmem „účast na řízení“ je třeba rozumět nikoliv pouze dobu od zahájení do skončení úkonu (tj. v daném případě poskytnutí svědecké výpovědi), ale také dobu strávenou na cestě ke správci daně a zpět. Stěžovatel s tímto výkladem nesouhlasí a má za to, že krajský soud nepřipustně dotváří právo za účelem odstranění (nadto domnělé) nespravedlnosti pramenící z odlišného způsobu stanovení náhrady ušlého výdělku v prováděcím předpise.

[26] Argumentaci stěžovatele však považuje Nejvyšší správní soud za lichou a je naopak přesvědčený, že krajským soudem předestřený výklad je zcela racionální a souladný se smyslem a účelem dotčené právní úpravy.

[27] Stěžovatel uvádí, že § 3 odst. 1 vyhlášky jednoznačně omezuje náhradu ušlého výdělku pro osoby samostatně výdělečně činné toliko na dobu trvání úkonu. S tímto tvrzením však kasační soud nesouhlasí. Citovaná úprava výslovně nestanoví, co je třeba rozumět pod pojmem „účast na řízení“. Z tohoto důvodu je nezbytné vyjít pro uchopení jejího smyslu a obsahu z dalších interpretačních metod, nikoliv pouze z výkladu jazykového. Kasační soud je ve shodě s krajským soudem přesvědčený, že účelem dotčené právní úpravy je kompenzovat třetí osobě výpadek příjmu, který jí vznikl v souvislosti s účastí na daňovém řízení, a to bez ohledu na zdroj tohoto příjmu. Nic přitom nenasvědčuje tomu, že by měl zákonodárce v této souvislosti v úmyslu rozlišovat mezi zaměstnanci a osobami samostatně výdělečně činnými. Pro takový závěr neskýtá oporu ani obsah prováděcí vyhlášky. Nejvyšší správní soud nezpochybňuje, že formulace § 2 odst. 1 vyhlášky (týkající se zaměstnanců) a § 3 odst. 1 téhož předpisu (týkající se osob samostatně výdělečně činných) je částečně odlišná. To je však dáno především nutností stanovení jiných kritérií pro výpočet konkrétní výše náhrady. V žádném případě však z těchto ustanovení nevyplývá, že by k samotnému jádru nároku na náhradu ušlého výdělku bylo možné přistupovat rozdílně pouze v závislosti na tom, zda se jedná o zaměstnance či osobu samostatně výdělečně činnou. Naopak, z obou ustanovení je patrný záměr nahradit výpadek příjmu za dobu, během níž nemohla dotčená osoba výdělečnou činnost vykonávat. Je přitom nerozhodné, zda tak autor prováděcí vyhlášky činí slovy „kdy oprávněná osoba nevykonávala práci z důvodu účasti na řízení nebo jiném postupu při správě daní“, jako je tomu v případě zaměstnanců, či formulací „účast na řízení nebo jiném postupu při správě daní jí bránila ve výkonu této činnosti“. Podstata sdělení je totiž v obou případech totožná a kasačnímu soudu není zřejmé, na základě čeho dovozuje stěžovatel nutnost rozdílného přístupu k osobám samostatně výdělečně činným a zaměstnancům, pokud se jedná o kompenzaci času stráveného na cestě ke správci daně a zpět. Pro úplnost soud dodává, že ostatně i v případě zaměstnanců užívá prováděcí vyhláška pojmu „účast na řízení“. U osob řadících se do kategorie zaměstnanců však stěžovatel nikterak nezpochybňuje nárok na náhradu ušlého výdělku za celou dobu,

během níž nemohly vykonávat práci (tj. neomezuje náhradu toliko na dobu trvání samotného úkonu).

[28] Nejvyšší správní soud tedy shrnuje, že postup stěžovatele nenachází oporu v žádném právním předpise, přičemž jím zastávaný výklad je rozporný se smyslem a účelem zákona a samotného institutu svědeckého. Podstatou tohoto institutu je (alespoň částečně) nahradit náklady spojené s účastí třetí osoby na daňovém řízení (s podáním svědecké výpovědi), včetně souvisejícího výpadku příjmu. Je nepochybné, že překážku pro výkon výdělečné činnosti představuje nikoliv pouze samotné poskytnutí svědecké výpovědi, ale i nutnost cestovat ke správci daně a zpět. Ani v této době se nemůže dotčená osoba věnovat výdělečné činnosti, ať už ji uskutečňuje v pracovním poměru (tj. v pozici zaměstnance), či jako osoba samostatně výdělečně činná.

[29] Stěžovatel se v kasační stížnosti dále ohradil vůči tvrzení krajského soudu, že v důsledku rozdílného zacházení se zaměstnanci a osobami samostatně výdělečně činnými se dopouští diskriminace. Přitom odkázal mimo jiné na usnesení Ústavního soudu ze dne 7. 12. 2016, sp. zn. IV. ÚS 394/16. Nejvyššímu správnímu soudu je známo, že Ústavní soud se k problematice svědeckého staví zdrženlivě. V usnesení ze dne 4. 4. 2017, sp. zn. II. ÚS 4104/16, shrnul, že „*se k otázce rozhodování o náhradě nákladů řízení, kam lze podřadit i rozhodování o svědeckém vyjadřuje poměrně rezervovaně (ačkoliv připouští, že i takové rozhodnutí se může citelně dotknout některého z účastníků řízení), jelikož dle judikatury zpravidla nedosahuje intenzity opodstatňující porušení základních práv a svobod (viz např. usnesení sp. zn. IV. US 10/98, sp. zn. II. US 130/98, sp. zn. I. US 30/02, sp. zn. III. US 255/05 nebo sp. zn. IV. US 131/08, sp. zn. IV. US 61/09).* Současně zdůraznil, že „*Ústava ani Listina nezaručují právo na svědecké, neexistuje tedy ani ústavní povinnost státu jakkoliv kompenzovat ušlý podnikatelský zisk. Je plně na úvaze zákonodárce, v jaké výši a jakou metodu výpočtu svědeckého zvolí. V Listině garantovaná ochrana vlastnického práva míří primárně na zajištění výkonu již existujícího práva, respektive práva nabytého na základě právního titulu či legitimního očekávání majetku. Z povahy věci nelze chránit každou budoucí možnost svědka nabývat majetek.*“ (obdobně též usnesení ze dne 13. 11. 2018, sp. zn. I. ÚS 1793/18, či usnesení odkazované stěžovatelem).

[30] Nejvyšší správní soud nesouhlasí se stěžovatelem, že by Ústavní soud v citovaných rozhodnutích *a priori* posvětil možnost jakéhokoliv rozdílného zacházení s různými skupinami subjektů, které si nárokují svědecké. Co je však podstatnější, pro nyní projednávanou věc není odkazovaná judikatura relevantní. Otázka ústavní konformity (a případného diskriminačního charakteru právní úpravy) by byla na místě, pokud by zákonodárce výslovně stanovil, že je třeba k určité skupině subjektů (v nynější věci osobám samostatně výdělečně činným) přistupovat rozdílně. O takovou situaci se však nejedná, neboť z daňového řádu, ani vyhlášky č. 382/2010 Sb., nevyplývá, že by osobám samostatně výdělečně činným (na rozdíl od zaměstnanců) nenáležela v souvislosti s podáním svědecké výpovědi náhrada ušlého výdělku za dobu strávenou na cestě ke správci daně a zpět. Za daných okolností Nejvyšší správní soud souhlasí s krajským soudem, že výklad zastávaný stěžovatelem zakládá nedůvodnou nerovnost mezi subjekty v obdobném postavení. Nemožnost vykonávat výdělečnou činnost postihuje v dané situaci zpravidla stejnou měrou zaměstnance i osoby samostatně výdělečně činné. Ačkoliv si lze představit případy, kdy by podání svědecké výpovědi překážku pro výkon

pokračování

podnikatelské činnosti nepředstavovalo (např. by nedošlo k časové kolizi s dobou, kdy dotčená osoba běžně vykonává výdělečnou činnost), v nyní projednávané věci se o takový případ nejedná, respektive to stěžovatel ani správce daně netvrdil. Proto nelze žalobci náhradu za dobu strávenou na cestě ke správci daně a zpět odeprít.

[31] Dále se soud zabýval výhradou stěžovatele vůči srovnání úprav svědečného v daňovém řádu a ve správním řádu (potažmo v příslušných prováděcích právních předpisech). Ani této námitce však soud nepřisvědčil. Ačkoliv obsahuje daňový řád vlastní svěbytnou úpravu svědečného a správní řád se na posuzovanou věc nepoužije (viz § 262 daňového řádu), Nejvyšší správní soud setrvale judikuje, že s ohledem na zásadu právní jistoty a bezrozpornosti právního řádu je třeba na totožné (či obdobné) instituty v rámci různých právních odvětví nahlížet stejnou optikou. Již v rozsudku ze dne 26. 10. 2005, č. j. 2 Afs 81/2004 - 54, č. 791/2006 Sb. NSS, rozšířený senát uvedl, že „*právní řád, založený na principech jednoty, racionality a vnitřní obsahové bezrozpornosti, s sebou nutně přináší imperativ stejného náhledu na srovnatelné právní instituty, byť upravené v rozdílných právních předpisech či dokonce odvětvích*“. Obdobně v rozsudku ze dne 13. 5. 2004, č. j. 1 As 9/2003 - 90, č. 360/2004 Sb. NSS, tento soud konstatoval, že „*má každý adresát právní normy právo očekávat, že řešení, která zákonodárce zvolí, jsou racionální a směřují k funkčnímu uspořádání společenských vztahů, a nikoliv naopak. Jestliže zákonodárce z nejrůznějších důvodů zvolí řešení jiné, musí je tím spíše přesně, jasně, určitě a srozumitelně vyjádřit v právních předpisech, jimiž jsou právní normy komunikovány svým adresátům*“ (z aktuálních rozhodnutí viz kupříkladu rozsudek ze dne 19. 5. 2020, č. j. 8 As 125/2018 - 34).

[32] V nyní projednávané věci stěžovatel ani nezpochybňuje, že pro účely správního řízení zákon ani prováděcí předpis nerozlišují (pokud se jedná o přiznání náhrady za čas strávený na cestě ke správnímu orgánu a zpět) mezi zaměstnanci a osobami samostatně výdělečně činnými (v podrobnostech viz bod 17 rozsudku krajského soudu). Pouze se ohrazuje vůči závěru, že by snad měla mít uvedená skutečnost pro souzenou věc jakoukoliv relevanci. Nejvyšší správní soud však obdobně jako krajský soud nevidí žádný rozumný důvod, pro který by bylo možné k osobám poskytujícím svědeckou výpověď v rámci daňového řízení přistupovat odchýlně oproti jiným typům správního řízení. Pokud by tomu tak mělo být, musel by tak zákonodárce stanovit výslovně, což se v daném případě nestalo. Pro úplnost k této věci soud doplňuje, že ani pro soudní řízení správní zákon nepředjímá možnost rozdílného zacházení s osobami samostatně výdělečně činnými, neboť v § 58 odst. 1 s. ř. s. pouze kuse stanoví, že „*svědek má právo na náhradu hotových výdajů a ušlého výdělku*“, aniž by rozlišoval, o jakou kategorii svědků se jedná (obdobně též § 139 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád).

[33] Konečně soud pouze ve stručnosti dodává, že nepřisvědčil ani námitce stěžovatele ohledně praktických problémů spojených s přiznáváním náhrady osobám samostatně výdělečně činným za dobu strávenou na cestě ke správci daně a zpět. K této otázce se vyjádřil již krajský soud, který nastínil, jakým způsobem lze k věci přistupovat. Ani Nejvyšší správní soud přitom neshledal, že by byl postup při přiznávání příslušné náhrady pro správce daně nadměrně složitý (či dokonce neřešitelný, jak tvrdí stěžovatel). Určení doby trvání cesty z jednoho místa do druhého (ať již veřejnou dopravou či osobním automobilem) nepředstavuje obvykle zásadní problém, neboť se jedná o informaci

ověřitelnou z běžně dostupných zdrojů. Ostatně daňové orgány nejsou jedinými, které musí tuto situaci řešit, neboť v obdobném postavení se při rozhodování o svědečném nachází i jiné správní orgány či soudy. Nadto nejsou svědci jedinou skupinou osob, u nichž vyvstává nutnost určení doby strávené na cestě pro účely rozhodování o nákladech řízení [např. náklady advokátního zastoupení – viz úprava náhrady za promeškaný čas za dobu strávenou na cestě, § 14 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)]. Stěžovatel má tedy k dispozici širokou škálu zdrojů, z nichž může při stanovení náhrady ušlého výdělku za dobu strávenou na cestě vycházet, přičemž je případně povinností osoby požadující svědečné poskytnout správci daně součinnost (např. dodat potřebné podklady, nepostačující-li k určení správné výše náhrady veřejně dostupné zdroje či informace známé správci daně z úřední činnosti).

[34] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že pokud daňové orgány odepřely žalobci nárok na svědečné za dobu strávenou na cestě ke správci daně a zpět toliko s poukazem na skutečnost, že je osobou samostatně výdělečně činnou, počínaly si v rozporu s právními předpisy. Prováděcí vyhláška č. 382/2010 Sb. nečiní pro účely posouzení nároku na náhradu ušlého výdělku za dobu strávenou na cestě mezi zaměstnanci a osobami samostatně výdělečně činnými žádný rozdíl.

V. Závěr a náklady řízení

[35] Nejvyšší správní soud neshledal námitky stěžovatele důvodnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné vady, k nimž musí přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

[36] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 téhož zákona, podle nichž má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel ve věci neměl úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení.

[37] Žalobce měl ve věci plný úspěch, má tedy vůči neúspěšnému stěžovateli právo na náhradu nákladů, které v tomto řízení důvodně vynaložil. Náklady sestávají z odměny zástupce žalobce JUDr. Davida Nováka, Ph.D., který v řízení učinil jeden právní úkon, a to sepsání vyjádření ke kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů]. Za tento úkon náleží odměna ve výši 3.100 Kč [§ 7 bodu 5, § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu] a paušální náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Vzhledem k tomu, že zástupce žalobce je plátcem DPH, zvýšil soud odměnu zástupce o částku odpovídající této dani. Celkem je tedy stěžovatel povinen žalobci na náhradě nákladů řízení zaplatit 4.114 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. února 2022

pokračování

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu